

TILAS, DANIEL

**Förslag til indelning af en svensk berg
compass. =(Rubr.)=/(D.T.) =S. impr.=.**

Stockholm
1739

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

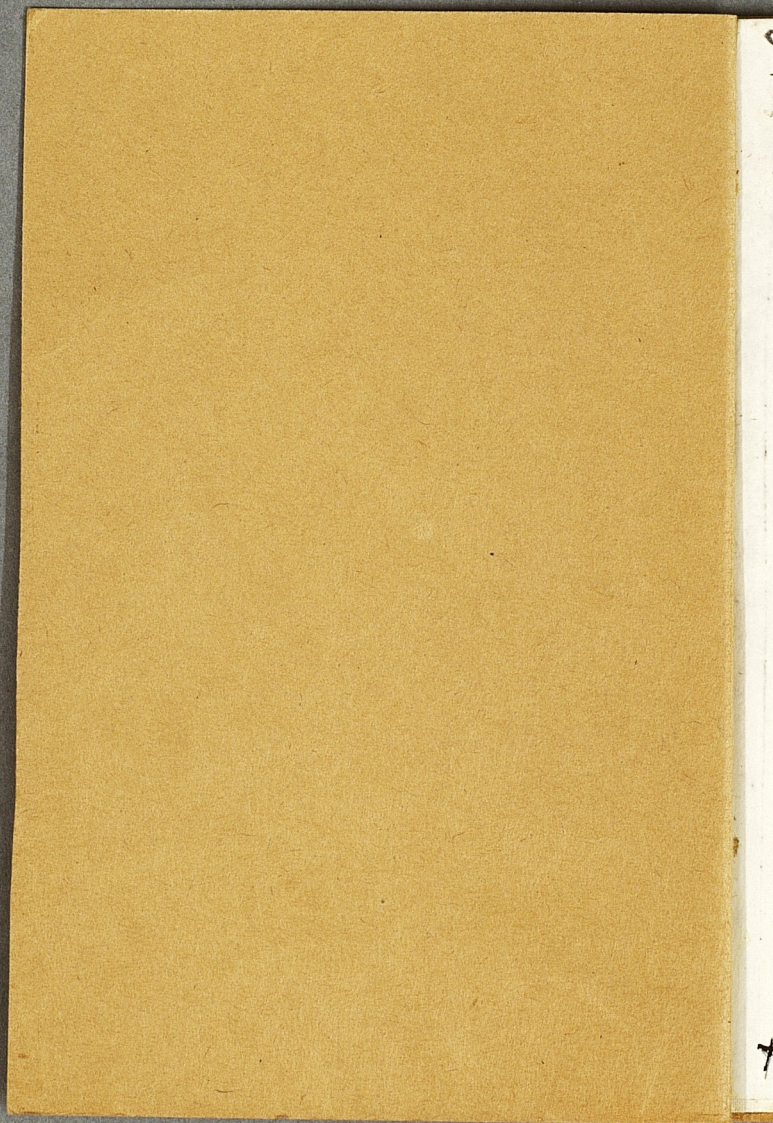
- <http://search.books2ebooks.eu/>

Tilas, D.

Sv. Saml.
Tidnol
Beröph.
(Pr. 1)

1700°-1829

Tilas, D.

Sv. Saml.
Teknol.
Bergsbr.
(B)
1700-1839

Förslag
til indelning af en
SWENSK

BERG COMPASS.

At rón i Naturkunnigheten áro
oumgängelige, lærer ingen
kunna neka, som hafwer det min-
sta begrep derom, at man derut-
innan af påfölgden måste dóma
om allting. I Mineral Riket áro
minst rón giorde, både för swâ-
righet som ock för oachtsamhet
skull i försóken. Man kan ánnu
intet weta, hwad gagn det skal
wara, at med noga acht róna det

)

ena

1739

H D Tilas 1739

753/255

ena eller det andra, innan man af många rön kan giöra et beslut. Til exempel; man wet ännu intet, om en Malmgångs låge i det eller et annat wäderstrek, wil betyda något, innan man af noga anstälte försök får róna det. Blir således påföljden den, at wid en Malmgångs och tilstötande klyfters beskrifwande bör brukas all giórlig upmárcksamhet. Man wet och redan huru nódigt det ár af twenne Strekgångar eller klyfter, som synas stryka jemnsidigt, men giöra likwál i längden afskiärning med hwarannan.

Til

Til sådane beskrifningars
upställande, är Siö Compassen
ganska otydelig och obrukbar,
ty man måste då sålunda beskrif-
wa en Strekgång; til exempel:
Stryker emellan N. W. til N. och S.
O. til S. eller wid annat tillfälle
Stryker 6. grader ifrån N. O. til N.
åt Norden, och S. W. til S. åt Söder.
Deremot är den Tyske Berg
Compassen långt tydeligare och
beqvämare, ty som man ganska
sällan om en strekgängs strykan-
de kan såja, at det går *ifrån* et wä-
derstrek til et annat, utan at det
går *emellan* det och det wäderstre-
ket, så behöfwer man så tilsåjan-
des

des allenast halfwa Compassen,
och beskriwes då derefter, det
förra exemplet: *Flack gång* $\frac{3}{4}$ på
10. och det senare *Stehende gång*
 $\frac{7}{8}$ delar på 2.

Här i Swerige hafwer Berg
Compassens bruk warit mindre
bekant, som mycket orsakats der-
af, at man ej rätteligen förstådt
ändamålet af honom, som är at
med tydeligare och kortare be-
grep beskriwra och utläja wäder-
streket af en Malmgångs läge.
Ty de der antagne *Ordalagen*
Stehende, Morgen, Spatb och *Flack*
äro efter behag tagne och hafwa
ingen den ringaste gemenskap
med

med en strekgångs inre beskaffenhet, emedan en *stehende gång*, som man hos oss menar wara en stående eller lodrätt fallande gång, ofta kan ligga temmeligen donlågigt eller flackt, och twertom en *Flack gång* som man här tror wara jemnwigts liggande, eller åtminstone donlågig, kan ofta wara lodrätt fallande. Tyske Berg-Compassen är til hwardera hälften indelt i 12. timar, och mindre indelningen är $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{4}$ timar och så vidare, hwilket åter igen intet träffar in med gradbogan å Sió-Compassen, hwaruppå Berg-Compassen sig likwål bör grunda.

Man har derforre welat understålla wåre wittre Swenske Bergsmåns omdóme, om icke en Swensk Berg-Compaff uppå Sió-Compaffen och des gradeboga sig grundande, kunde inráttas; och derforre welat fóreslå fóljande skick.

De 12. timarne blifwa efter Tyska maneret behåldne och indelte under 4. mårcken, hwilcka i stället fór de Tyske hár upgifwas på gammal Swenska, íanledning af fordna Islándarnes dygnedelning; nembl. ifrån Norden til börjandes: *Lagnatt* eller *lågsta Natt* ifrån .kl. 12. om natten
til

til och med kl. 3. *Ottemal* eller Ottemål och Otta ifrån kl. 3. til 6. *Midur*, eller Morgon ifrån kl. 6. til 9. *Dagmal* eller dagmål och Högdager ifrån 9. til 12. om middagen. Hwar tima delas allenast i Tre delar, som blifwa *Trediedelar* kallade; och hwar Trediedel delas i 5. mindre, som för *strek* nämnas, och blifwa de samme som graderne uti Sió - Compassens gradeboga.

Efter detta skick kommer nu det första exemplet at beskrifwas, *Dagmals gäng Twätrediedelar och et strek på 10.*, eller 11. *strek på 10*, och det andra *Lagnats gäng*
twä

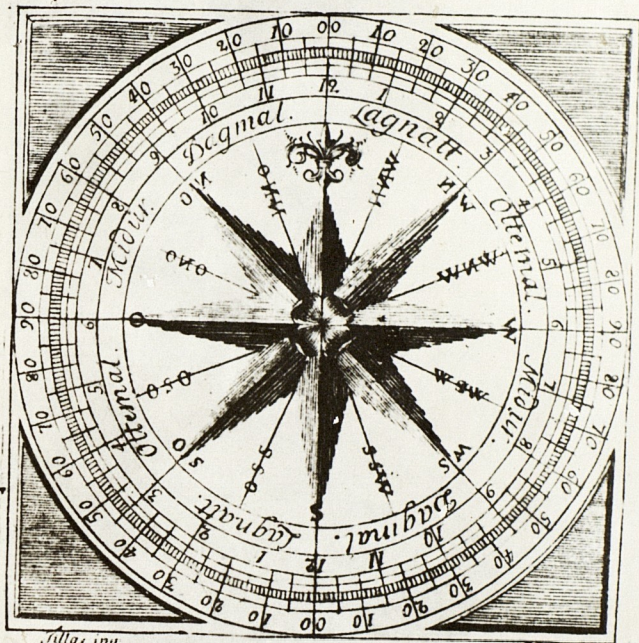
*swä trediedelar och 3. strek på 2. el-
ler 13. strek på 2.*

Til mera tydelighet föreställes härjemte en Compassros efter föregående indelning.

Man förmodar med skiäl, at när man wänjer sig wid denne indelning, skal det ej allenast falla långt lättare för Swenske Bergsmän at beskrifwa en strekgång, utan och de som tänka bese utländske Bergwerck, lära finna mycken lätthet, at finna sig wid de Utländskas Ordalag af streckgångars beskrifwande. Stockholm den 20. Julii 1739.

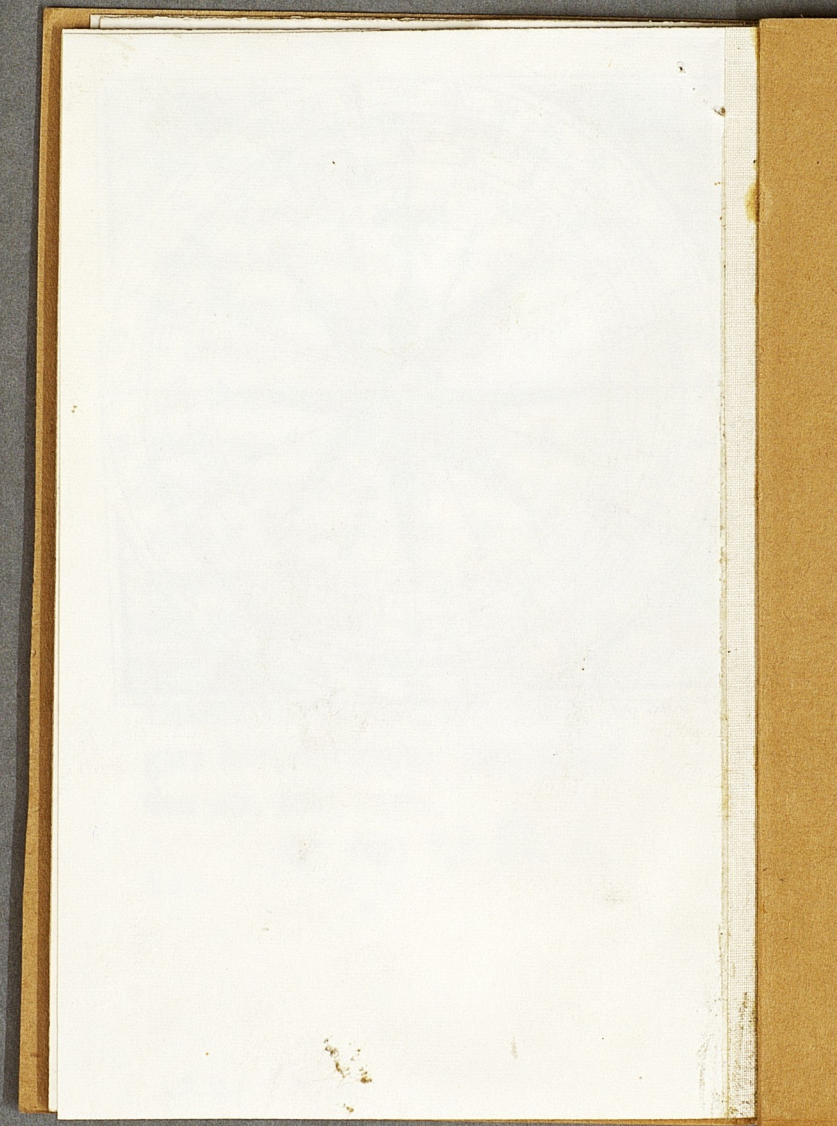
D. T.

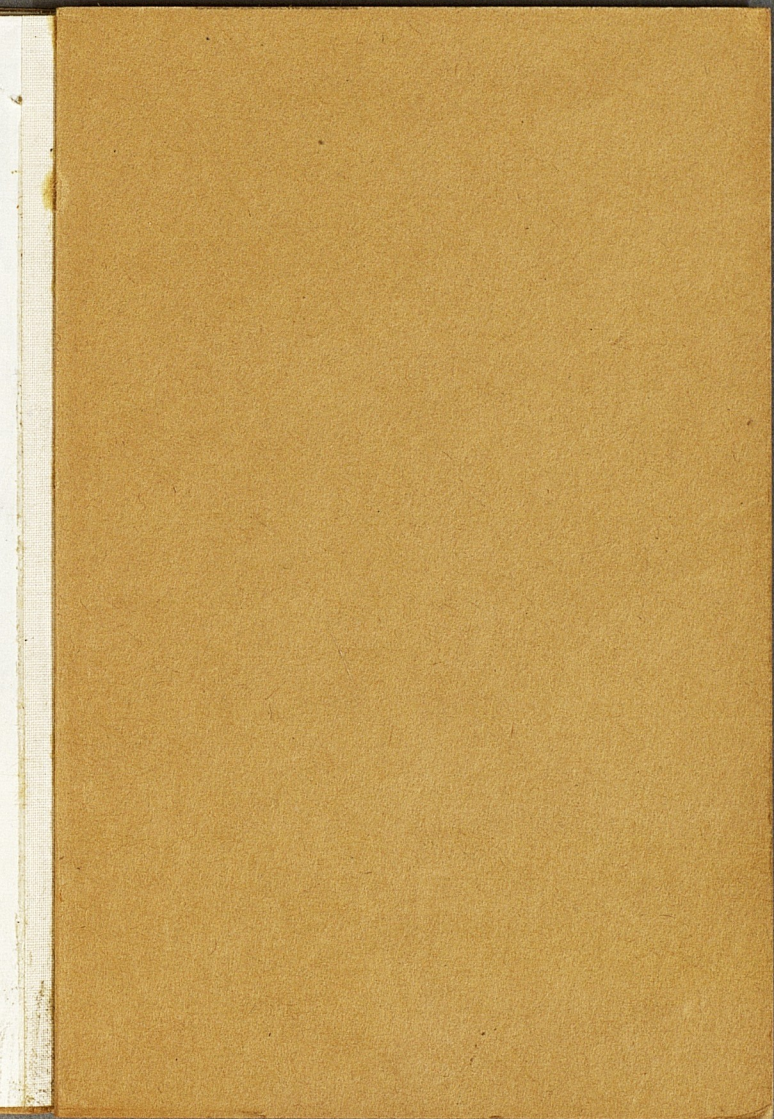

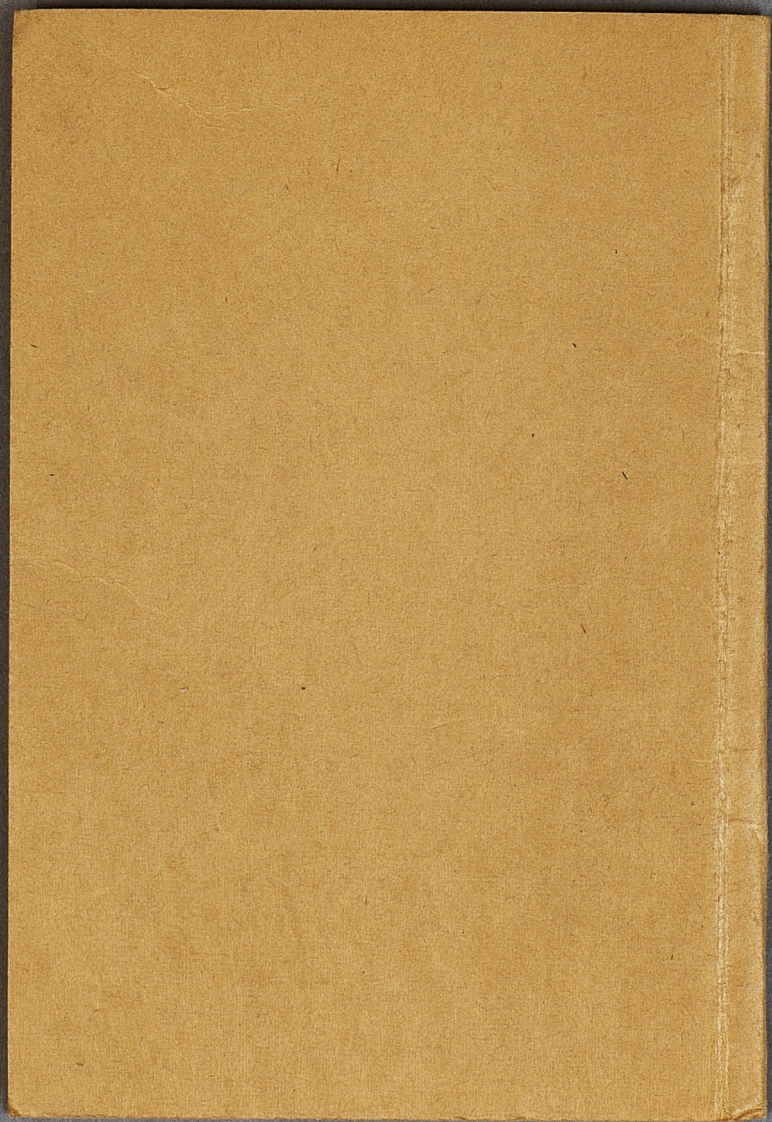
Atlas inv.

S.B.J.

1922

www.books2ebooks.eu